

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

***Анотація.** Розглянуто стан матеріально-технічної бази у сільському господарстві Хмельницької області. Представлено пропозиції для поліпшення існуючої ситуації з оновленням основних засобів.*

***Ключові слова:** основні засоби, інноваційна діяльність, матеріально-технічна база, сільське господарство.*

Постановка проблеми. За наявного ресурсного потенціалу та природно-кліматичних особливостей аграрний сектор України є однією з найперспективніших галузей країни. В свою чергу, наявність ресурсів та відповідних умов ще не означають успішне функціонування та розвиток галузі. Ефективне функціонування аграрного виробництва формується за рахунок потужного виробничого потенціалу, технічного рівня, рівня розвитку інтелектуального капіталу.

На сьогоднішній день оновлення матеріально-технічної бази – це одне із найактуальніших та болючих завдань аграрного сектору, оскільки оновлення виробничо-технічного потенціалу гальмується через обмеженість інвестицій в галузь, нестачу власних джерел сільськогосподарських підприємств та високі кредитні ставки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення питань забезпечення сільського господарства основними засобами (ОЗ) виробництва займались та займаються такі вітчизняні та закордонні науковці: В.Г. Андрійчук, М.Й. Хорунжий, В. Юрчишин, В.Я. Амбросов Л.Ю. Мельник, П.М.Макаренко, Л.Л. Мельник, Г.М. Підлісецький, В.С. Шебанін, О.В. Шкільов та інші.

Цілі статі. Метою даного дослідження є аналіз стану матеріально-технічної бази сільського господарства Хмельницької області, як важливої складової інноваційного розвитку.

*Науковий керівник д.е.н, професор Лучик С.Д.

Виклад основного матеріалу. Однією з проблем сільського господарства України і Хмельницької області зокрема є фізична та моральна застарілість основних засобів, що виступає головним фактором скорочення матеріально-технічної бази галузі. В результаті цього діяльність сільськогосподарських підприємств стає не ефективною та економічно не виправданою, затрати праці збільшуються, внаслідок чого знижується рівень конкурентоздатності аграрної продукції.

За 2008-2011 рр. у сільськогосподарських підприємствах України залишкова вартість основних засобів, нематеріальних, довгострокових біологічних активів та інвестиційної нерухомості постійно збільшується (табл. 1).

Таблиця 1

Залишкова вартість та рівень зносу основних засобів у сільськогосподарських підприємствах України протягом 2008-2011рр.
(млн.грн)

			2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	Відхилення (+.-) до 2011 р		
							2008 р.	2009 р.	2010 р.
Основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові біологічні активи та інвестиційна нерухомість	залишкова вартість	на початок року	34728,5	47338,2	50171,9	59424,6	-24696,1	-12086,4	-9252,7
		на кінець року	47531,9	52511,6	55843,8	71707,7	-24175,8	-19196,1	-15863,9
	знос	на початок року	22208,5	25391,6	27861,4	33330,5	-11122	-7938,9	-5496,1
		на кінець року	25416,6	29310,6	33258,6	38858,4	-13441,8	-9547,8	-5599,8
	рівень зносу у %	на кінець року	53	56	60	54	-1	2	6

Однак, спостерігається і значний рівень зносу основних засобів, який коливається в діапазоні 53- 60% від залишкової вартості на кінець року. На кінець 2011 р. у порівнянні з 2008 р. знос основних засобів у сільськогосподарських підприємствах України збільшився на 52,9% від показника 2008 р.

На сьогоднішній день основними методами боротьби із значним зносом основних засобів в аграрній галузі є підвищення рівня амортизаційних відрахувань та залучення різних форм інвестицій. Це дасть можливість пришвидшити процес відтворення основних засобів, насамперед, виробничих. За сучасного рівня розвитку ринку аграрної продукції та конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства відновлення основних засобів шляхом простого чи навіть розширеного відтворення є не ефективним, оскільки передбачає, як правило, їх ремонт [2, с.49].

На нашу думку, потрібна заміна застарілих основних засобів на нові інноваційні. Це дасть можливість знизити собівартість та підвищити продуктивність праці, а отже, виведе сільськогосподарську продукцію чи послуги на новий, більш конкурентоспроможний рівень.

Оцінка стану матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств Хмельницької області виявила практично аналогічні тенденції (табл. 2).

Таблиця 2

Матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств Хмельниччини

Показник	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	Відхилення у % до 2011 р.		
					2008 р.	2009 р.	2010 р.
Наявність енергетичних потужностей (тис. кВт)	1930	1770	1425	1280	-50,7	-38,2	-11,3
Наявність тракторів (тис. шт.)	7,8	7,1	5,4	5,1	-52,9	-39,2	-5,8
Зернозбиральні комбайни (шт.)	1942	1714	1346	1279	-51,8	-34	-5,2
Кукурудозбиральні комбайни (шт.)	126	111	74	60	-110	-85	-23,3
Бурякозбиральні машини (шт.)	424	361	252	230	-84,3	-56,9	-9,5
Установи та агрегати для доїння корів (шт.)	602	563	455	562	-7,1	-0,1	19,1

[3, с 352-362]

Дані табл. 2 свідчать, що протягом 2008-2011 рр. матеріально технічна база сільського господарства Хмельницької області постійно скорочувалась, що в свою чергу веде до зниження ефективності виробничого процесу в галузі. За даний період наявність енергетичних потужностей зменшилась на 50,7%. Кількість засобів виробництва аграрних підприємств також суттєво скоротилась, зокрема, кількість тракторів зменшилась на 52,9% від показника 2008р.; зернозбиральних комбайнів - на 51,8% відповідно до показника 2011р.

Що стосується кукурудзозбиральних комбайнів та бурякозбиральних машини, то їх наявність скоротилась дуже сильно, кількість кукурудзозбиральних зменшилась більш ніж на половину, з 126 штук у 2008 р., до 60 штук у 2011р, а кількість бурякозбиральних зменшилась на 194 машини, що склали 84,3% від показника 2011р. Що стосується установ та агрегатів для доїння корів, їх кількість за період 2008-2011 рр., зменшилась, але порівнюючи з іншими засобами виробництва, дане скорочення є не таким великим і складає 7,1% від показника 2011р.

Головною причиною скорочення і зносу основних засобів у Хмельницькій області є низький рівень бюджетного фінансування та високі відсоткові ставки на отримання кредиту в банках для переобладнання та модернізації ОЗ [1, с. 55]. За період 2008-2011 рр., рівень інвестицій в основний капітал сільського господарства, мисливства та лісового господарства суттєво зменшився на 406098 тис. грн. (майже 50% від показника 2011р.). (табл. 3)

За даними табл. 3, за досліджуваний, період зменшились інвестиції в основний капітал за рахунок державного бюджету на 32 млн. грн., місцевих бюджетів на 55,5 млн. грн., та власних коштів на 830 млн. грн. Що слугує негативним чинником у формуванні та оновленні основних засобів виробництва. В свою чергу за період 2008-2011рр., збільшилась сума інвестицій в основний капітал за рахунок кредитів банків та інших позик на 206,2 млн. грн.

**Динаміка зміни інвестицій в основний капітал сільського господарства
Хмельницької області та розподіл інвестицій за джерелами фінансування**

	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	Відхилення (+,-) до 2011 р.		
					2008 р.	2009 р.	2010 р.
Інвестиції в основний капітал сільського господарства, мисливства та лісового господарства. тис.грн	1222182	325744	474816	816084	406098	-520340	-341238
сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	1217790	324192	471806	810240	407550	-486042	-338434
Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування млн. грн.							
за рахунок коштів державного бюджету	191	98,3	94,8	159	32	-60,7	-64,2
коштів місцевих бюджетів	140,9	62,2	59,4	85,4	55,5	-23,2	-26
власних коштів підприємств та організацій	2786,8	1231,7	1042,7	1956,3	830,5	-724,6	-913,6
кредитів банків та інших позик	898,8	746,2	653	1105	-206,2	-358,8	-452

[4, с. 127-130]

В наслідок постійного скорочення матеріально-технічної бази, рівень ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств Хмельниччини також зменшується, єдиним порятунком є оновлення засобів виробництва новими, інноваційними, що нададуть вищої конкурентоздатності продукції.

Для порівняння проаналізуємо забезпеченість матеріально-технічними ресурсами аграрного виробництва із закордонними країнами. За кількістю тракторів в розрахунку на 1000 га орних земель: Республіка Корея 163,3 од., Польща 124,6 од., Іспанія 82,4 од., Люксембург 104 од., Китай 27,7 од., Україна 10,3 од., Білорусь 9,0 од., Російська Федерація 3,0 одиниць.

За кількістю зернозбиральних комбайнів в розрахунку на 1000 га орних земель лідерами є Республіка Корея 55,0 од., Люксембург 8,6 од., Іспанія 4,2 од., Болгарія, Румунія близько 3 од., Україна 1,8 од., Російська Федерація 0,8 од.[5]

Дана ситуація характеризує слабке матеріально-технічне забезпечення України у порівнянні з іншими, більш розвиненими країнами, що у свою чергу

також є стимулом для проведення політики по збільшенню та розвитку матеріально-технічної бази.

Головними факторами покращення розвитку ОЗ у сільському господарстві має стати:

1. Державна підтримка (інвестиційна політика, зменшення оподаткування юридичних та фізичних осіб, що використовують та запроваджують нові, інноваційні методи та засоби виробництва)
2. Створення лояльних кредитних програм, з меншими відсотками для тих хто отримує кредити на оновлення ОЗ

Висновки. Враховуючи складне становище основних засобів у сільському господарстві Хмельниччини та усієї галузі України, на сьогоднішній день, потрібно провести термінову політику стосовно зміни даної ситуації. Головним напрямом даної політики має стати впровадження нових інноваційних технологій, які зможуть вивести продукцію сільського господарства на новий конкурентний рівень. Для досягнення даних цілей потрібно переглянути політику державної підтримки галузі сільського господарства, збільшити інвестиційні надходження, створити лояльні умови при отриманні кредиту на розвиток та впровадження інноваційного виробництва.

Список літератури

1. Гудзь О. Є. Державна програма фінансової підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів / О. Є. Гудзь, А. В. Сомик // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 54-63.
2. Кравчук В. Г. Важливі аспекти наукових досліджень технічного забезпечення АПК / В. Г. Кравчук // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 48-51
3. Сільське господарство України за 2011 рік [Статистичний збірник] / Державна служба статистики України. – К., 2012. – 386 с
4. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2011 рік / [За редакцією Скальського Василя Володимировича; відп. За вип. Л.О. Хамська,

Л.М. Пастухова, В.В. Напорчук, О.Л. Катриченко]. – Хмельницький. – 2011. – С. 424. – (Головне управління статистики Хмельницької області)

5. [Електронний ресурс] режим доступу:// <http://www.fao.org>.

Аннотация. Рассмотрено состояние основных средств в сельском хозяйстве Хмельницкой области. Представлены предложения по улучшению существующей ситуации с обновлением основных средств.

Ключевые слова: основные средства, инновационная деятельность, материально-техническая база.

Annotation

Statement of the problem. According to the available resource potential and climatic characteristics of the agricultural sector of Ukraine is one of the most promising areas of the country. In turn, the availability of resources and appropriate conditions does not imply successful functioning and development of the industry. Effective functioning of agricultural production is formed by strong production capacity, technical level, the level of intellectual capital.

The results. Today update logistics - is one of the most pressing and painful problems of the agricultural sector as updating of technological potential is hampered by limited investment in the sector, lack their own sources of agricultural enterprises and high interest rates.

During 2008-2011, the agricultural enterprises of Ukraine residual value of fixed assets, intangibles, long-term biological assets and investment property is increasing. However, there is also a significant level of depreciation that ranges between 53 - 60% of the residual value at the end of the year, which is a serious problem.

Conclusions. Given the difficult situation of fixed assets in agriculture Khmelnytsky and the entire industry of Ukraine, today, need an urgent change of policy with regard to this situation. The main focus of policy should be to introduce new innovative technologies that can bring agricultural production to a new level of competitiveness. To achieve these goals you want to see support policies agriculture, increase investment income, a loyal conditions for obtaining a loan for the development and implementation of innovative production.

Keywords: fixed assets, innovation, material and technical base.

УДК 332.43(172.58)

Череда Т.Є., аспірантка*,
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

МІСЦЕ ЗЕМЛЕУСТРОЮ В РЕГУЛЮВАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Анотація. Проаналізовано роль землеустрою та його місце в сучасній системі земельних відносин, необхідність його доопрацювання та постійного моніторингу в умовах становлення ринку землі в Україні.

Ключові слова: землеустрій, земельні відносини, землекористування, земельна реформа, раціональне використання земельних ресурсів, ринок землі.

* Науковий керівник: Гуторов О.І. – д.е.н., професор